

УДК 657.1.011.56

Панченко О.М.

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

МОДЕЛЮВАННЯ, ЯК МЕТОД НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Моделювання є одним з методів загальнонаукової методології. В широкому сенсі – це особливий процес опосередкованого теоретичного та практичного пізнання реального предмета вивчення. Сутність методу моделювання полягає у дослідженні об'єктів, явищ і процесів за допомогою спеціально створених заміників - моделей, коли безпосередньо вивчення неможливе, ускладнене, або недоцільне.

Поняття моделювання традиційно використовується як у широкому, загальнонауковому, значенні, так і у вузькому – як особливий спосіб пізнання, за якого одна система (об'єкт дослідження) відтворюється в іншій (моделі) [1].

В основі процесу моделювання є використання моделей (від лат. «modulus» - зразок, норма, міра). В узагальненому вигляді під моделлю розуміють уявну (мислено представлену) або матеріально реалізовану систему, котра відображаючи чи відтворюючи найважливіші риси і властивості об'єкту дослідження.

Метою моделювання є створення точного опису, тлумачення певної системи, задля, за виразним висловом д-ра екон. наук, професора Л. Антоненка, «отримання відповідей на деяку сукупність питань» [2, С.30]. Гносеологічна основа моделювання полягає таким чином, у формуванні висновків за аналогією.

В економіці моделі відображають властивості, взаємозв'язки, структурні і функціональні параметри економічної системи, що є суттєвими для вирішення встановлених цілей.

Економічна модель - це образ, зображення, копія, план, карта, формула, графік, матриця тощо, які надають змогу змоделювати ситуацію і дослідити, як вона розвиватиметься під впливом тих чи інших чинників, що діють на економічну систему. Заміна реальної економічної системи тією або іншою спрощеною моделлю, яка піддається аналітичній і розрахунковій обробці є ефективним способом розуміння та дослідження складних багатфакторних процесів.

Цей метод наукового дослідження економічних процесів та явищ, широко застосовується й у бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік є одночасно самостійною прикладною економічною наукою та особливою галуззю практичної діяльності. Бухгалтерський облік формує інформаційну базу для прийняття управлінських рішень шляхом накопичення, групування і систематизації фактів господарської діяльності.

Моделювання як загальнонауковий метод досліджень в бухгалтерському обліку є методологічною основою розвитку системи обліку на науково-дослідницькому та предметному рівнях [3].

Моделювання облікової системи є складним процесом, який опосередковується постійним розвитком суспільства, зміною його інформаційних потреб, ускладненням економічних зав'язків і відносин, якісним прогресом у сфері методів прийняття економічних рішень і методів управління економічними системами [4].

Організаційно-правова форма суб'єкта господарювання, типи облікових завдань, вид вихідної інформації, що генерує системи бухгалтерського обліку, зокрема, у формі звітності, категорія користувача облікової інформації потребують виділення окремих моделей обліку: фінансових, управлінських, податкових, статистичних, соціально-екологічних тощо.

Фактично, сама методологія, методи бухгалтерського обліку є інструментами моделювання. Наприклад, розробка робочого плану рахунків є моделюванням системи відображення господарських операцій у формі, корисної для користувачів облікової інформації для цілей управління. Наказ про облікову політику є певним чином моделлю облікової системи підприємства в цілому, принципів, методів та процедур на яких будується процес обліку господарської діяльності.

Бухгалтерський облік як наука та практична діяльність тісно пов'язаний зі значною кількістю фундаментальних і прикладних дисциплін.

Врахування загальної міждисциплінарної класифікації економічних моделей, дозволяє побудувати класифікацію моделей в бухгалтерському обліку за такими ознаками: рівень облікової системи у господарській ієрархії, характер застосування облікових моделей, ступінь охоплення явищ, рівень зведення інформації, спосіб описання господарських фактів, характер моделі в обліковій практиці, функції бухгалтерського обліку, види облікової інформації, методи оцінки активів і зобов'язань, характер облікових показників, підхід до відображення майна, зобов'язань, фінансових результатів, зміст облікових теорій, часова домінанта в оцінці стану підприємства [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алексеев А.П. Краткий философский словарь / А.П. Алексеев. – 2-е изд. – М. : Захаров, 2001. – 496с
2. Антоненко Л.А. Аналитический менеджмент. / Учебное пособие. - Харьковский национальный университет им. В.Н. Каразина, 2000, - 110 с.
3. Єршова Н.Ю. Моделювання в стратегічному управлінському обліку: наукові та практичні аспекти. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/162870089.pdf>
4. Шигун М.М. Види моделей в бухгалтерському обліку URL: http://www.rusnauka.com/16_NPM_2007/Economics/22083.doc.htm